

TOP'P'IYA MALAATAA DOONAA

Tamaarissiya Mas'aafaa

Laa"entsa kifiliya

Giigisseeddawe

Priin Internashinale Mak'k'iya Dirjitiya

Kaalli S'eellawe

» Daanna Yeshaw Tassamma

Misileeddawe

» Daanna Kaaleb Ballas'a

K'arayeeddawe

» Daanna pik'aade I/r Kabbada

Dawrootsuwan Billeeddawe

» Daanna Abiyoota Beka

Kaalli S'eellawe:

» S`eggahun Ayele

Diizayinari:

» Aba. Siisaayi Taagassa Buusooro

Top'p'iya peederaale Diimokiraase Ripubilike Timirte Minesteriya

Kessuwa

Mas'aafaa kumentsa k'onc'issuwa.....	iii
Shempuwa itta	
Nu tamaariya kifiliya.....	1
Shempuwa laa”a	
C'iishshaa Dosay.....	4
Shempuwa heezza	
Nuu Ooshay De'ee.....	7
Shempuwa oydda	
Kaassaa.....	10
Shempuwa ichesha	
Go”ettiya Miishshatuwa.....	13
Shempuwa usuppuna	
Timirtiya Gallassaa.....	15
Shempuwa laappuna	
K'alamatuwa.....	19
Shempuwa hospuna	
Ta Dosiya yewatuwa.....	22
Shempuwa udduppuna	
Suuk’iya Giddon ayay De’ii?.....	25
Shempuwa tammanne itta	
Gatsiyabaa.....	31
Shemppuwa tammanne laa”a	
Wogga Bootsaa Paraa.....	34
Shempuwa tammanne heezza	
Ooratsa Laytsaa.....	37

Mas'aafaw Kumentsa K'onc'issuwa

Malaataa doonaa tamaariya mas'aafay itti kifiliyaw tamaarissiya mas'aafa gidi shiik'iya diraw waanna tamaarissiyawa gidi shiik'ana dandayee. Hanintonne tamaariya mas'aafay timirtiya polissiyawaappe attin bare s'alali timirtiyaw hoolle gidenna. Gido gishshaw malaataa doonaa astamaaratuu hawaa eriide tamaariya mas'aafaa giddon shiik'eedda giddobatuwa dumma dumma ogiyan mentsetsana koshshee.

K'ommon shiik'eedda ayfe k'ofaa baaso udiide laa"entsa kifiliya Top'p'iya malaataa doonaa tamaarissiya mas'aafay giigeedda. Giigissuwa s'omoosuu udetteeddabatuu

1. Timirtiya kaaletsuwa giddon shiik'eedda kaaratuwanna biya paate giddobatuu shiik'eedda.
2. Itti itti timirtii misilatuwannanne malaataa doonan zempi shiik'eedda. Ubba misilatuukka timirtiya kofaa poo'issanaw k'ofetti shiik'eeddino. Hawaa mala shiik'uu sissaa metuu de'iya tamaaratoo dummatiya go'aa immee. Tamaaratuu misilatuwa seelliide dooyanaadannebarentu eraa/hiillaa mentsetsiide guuggiya aassana mala udee.
3. Itti itti shempuhan giigeedda ooshatuudumma dumma malaataa doonaa era a mentsetsanaw dandayiino geetetti shempatuwan kommuwaninne payduwan dumma dumma sima kifilatuu de'iya oosatuunne heezzu woy oyddu dooyissuwa kommatuu giigeeddino. Kommuwaninne keenan coriya ooshatuu shiik'intonne astamaariyantu tamaaratuu timirtiya akaannee elleelluwa maaran koshshiya giigissuwa udussan timirittiya suure ogiyan polanaw koshshee.
4. Ubba timirtiya kaaratuwa giddonkahe detsaw malaataa K'aalatuu de'iino. Kakushsha haasaya meegatuwa med'd'anawukka dandayissee. Ha malaataa doonaa k'aalatuwa baaso udiide tamaaratuu detsan detsan haasaya meegatuwa med'd'anaw maaddiya leemisatuwanna shiik'eedda. Hawaa mala hanotan shiik'eedda ooshatuwa s'alalay gidee geetetti k'ofettenna. Gido gishshaw astamaaratuu hawaa akeekiide dumma dumma ooshatuwa gujiide tamaaratuu dooyissanawunne malaataa doonaa eraa mentsetsanaw koshshee.
5. Timirtii bessiya ogiyan shiik'eedda geetetti k'ofettiya diraw malaataa doonaa astamaaratuu ha ogiyan timirtiya shiishshuwa kommo ogatuwanne hiillatuwa s'alalan zawatennan barentu hiillaa gujussan timirtiya oosuwa bolla peeshshanaw koshshee.

Hawaappe kaalliide malaataa doonaa astammaryantu oosuu aya gidanaw bessinto kaalliyawaadan go"ettanaw dandayettee.

Malaataa doonaa astamaariyantu oosuwa

Kumentsan astamaaratuu tamaarissiya malaataa doonaanne timirtiyanna oykettiya eraanna barenta walakkiide wooti shiik'into timirtiya k'oppobay hoilliya shoc'anawunne malaataa doonaa eray de'iya tamaaratuu ayfissanaw dandayeetto giya waanna waanna k'ofatuwa loytsi k'oppa koshshee.

He gishshaw malaataa doonaa k'oppobay suure polettana mala laa"entsa kifiliyaw giigeedda malaataa doonaa timirtii shiik'iya wode astamaaratuu kaalliya yewatuwa s'omoosana mala maaran besseetto.

1. Giigissuwa

Kifiliyaw giigeedda malaataa doonaa giddobaw imetteedda wodii de'intonne astamaariyantu mas'aafan de'iya wodiyanna gatsiidee wodiyana kaalli s;eelliidde k'aamissiide woy adussiide malaataa doonaa timirtiya shiishshuwa giigissanakoshshiino.

shiishshuwa

Astamaariya mas'aafaa giddon itti itti malaataa doonaa giddobay ay mala ogiyan shiik'into s'orsetteed-dawa gidintonne ha shiishshuwa ogii ubba astamaaratoonka gatso hanee geetetti shiik'eeddawa gido diraw astamaaratuu s'esetteedda tamaarissuwa hiillatuwa bolla zempiide barentu miikkiya shiishshuwa gujiide go'ettanaw dandayiino.

2. Timitiya Halchuwa Shiishshuwa

Astamaaratoo laytsaa,bagga laytsaa,saamintaanne gallassa halchuu de'ana koshshee. Nu laa"entsiya kifiliya tamaarissiya diraw ereeitto giya s'alatetsan giigennaaninne halcho baynnan kifiliya galena ko-shshenna.Itti astamaarii malaataa doonaa timirtiya erintonne giigissunne halchuu baynnan kifiliya giddo gelooppe kaaletsiyabay de'enna.He diraw ay astamaariikka kifilya gelanaappe kasiyan amareedda wodiyan shiik'iya giddobaa loytsi shaakkiidenne gallassaa halchuwa okkiide gelana koshshee.

3. Dooyissuwa

Itti itti kaaray,timirtiya shaakuu,payduu,k'ommuunnekeenay detsan detsan dic'c'iidde biya dumma dumma kifilatuunne dooyissatuu de'iino.

4. Akekussaa

Akekussay koyro sohuwa oykkana bessiyawaa.He diraw tamaaratuu nibaabatuwapple,misilatuwap-penne malaataa doonaa k'aalatuwapple akeekeeddawaa erira malaataa doonatuwanna dabboyana malanne akekana mala maaddiidde timirtiya shiishshussay astamaaratuwapple naagattee.

5. wodiya Laalussaa

Astamaaratuu shiik'eenda malaataa doonaa timirtiya giddobaa baaso udiide nne hanotatuwanna geed-dariide timirtiyaw imetteedda wodiya bessiya ogiyan go"ettana koshshee.

6. Timirtiya Maado Miishshatuwa

Astamaaratuu itti itti timirtiya kaaraa giddobaa shiishshiya wode he timirtiya kaaraa eeshshaadan maa-do miishshaa go'ettana koshshee.Itti itti astamaaratuu doonaa timirtiyaw maado miishshay koshshennawaadan maliyawantu de'iino. Gidoppe attin k'ofettooppe itti itti kaaraw maado miishshaa giigissanaw dandayetee.

7. Kaalli Be'uwa

Kifiliya garsan shiik'eenda giddobay kaalli be'ettennan ad'ettana koshshenna. Gidintonne tiritiya akaa kaalli be'anaw shiik'iya ooshatuu halchuu hoolliya polowaanne aggowa makkiyawa gidana koshshee. Gujanka malaataa doonaa astamaaratuuitti itti waannanne sima shaakatuwa tamaarissowaappe guyye tamaaratua tamaareedda timirtiya kifiliyan eeshshaa laamiya aheeddawaa dumma dumma paac'atuwan d'iishshana koshshee.

Shempuwa itta

Nu Tamaariya Kifiliya

Naagettiya murutatuwa

Tamaaratuu ha timirtiyappe guyye

- » Barentu kifiliyan beettiya miishshatuwanne suntsatuwa malaataa doonaa go'ettiide k'conc'issiino.
- » Dumma dumma ooshatuwa malaataa doonan oochiino
- » Dumma dumma azazatuwa akeekiide zaariino.

Paate koppobatuwa

Tamaaratuu ha timirtiyappe guyye:

- » Tamaariya kifiliya garsan beettiya yewatuwa suntsaa malaataa doonan s'eesiino.
- » Tamaariya kifiliya giddon de'iya miishshatuwa suntsaa malaataa doonaan k'conc'issuwa dandayiino.
- » Tamaariya kifiliyan beettiya miishshatuwanne suntsatuwa malaataa doonan ooshaa oochussaa dandayiino.
- » Tamaariya kifiliyan beettiya miishshatuwa s'eelliwayan ooshettya ooshatoo/azazatoo malaataa doonan haniya zaaruwa imussaa dandayiino.

Malaataa Doonaa Giddobaa

S'eelan malaatussa

Kifiliyan beettiya miishshatuwa suntsaamalaataa doonan k'conc'issussaa.

- » Hawe ayee?
- » Yeewe ayee?
- ◆ Top'p'iya malaataa doonaa 2tsa kifiliya astamaariya mas'aafaa
  - » Hawe ----- .
  - » hawantu ayatee?

» Yeewantu ayatee?

» Hawantu-----.

» Yeewantu----- .

» ----- hak'ee?

Kawushsha ooshatuwa oochussaa.

Leemisuwa:

- » Ne mas'aafaa dooyya.
- » Ne irsaasiya bessa.
- » Karetса saleedaa bocha.

Imetto wodii - 3

Timirtiya shiishshuwa

- ◆ Timirtiya kaaraa saleedaa bolla s'aafussaa.
- ◆ Tamaaratukifiliya giddob beettiyabatuwa suntsaa malaataa doonan astamaariyantu k'conc'issoode akekana mala k'ofissussaa.
- ◆ Tamaaratuu barentu kifiliya giddon beettiabatuwa misisiliya
- ◆ Astamaariyantu dumma dumma tamaaratuuwa kawushsha ooshatuwa malaataa doonan oochussaa.
- ◆ Tamaaratuu ooshettya ooshatuwa malaataa doonan zaarana mala mentsetsussaa.
- ◆ stamaariyantu malaatan oochiya ooshaa tamaaratuu akekowaappe guyye zaaruwa oosuwan bessana mala mentsetsussa

Timirtiya maado miishshaa

Kifiliya giddon beettiyabatuwa k'conc'issiya / bessiya

- » misiliya
- » filaashe kardiya
- » malaataa
- » Top'p'iya malaataa doona k'aalaa biletcaa giigissiide bessiya sohuwaninne wodiyen go'etussaa.

Kaalli be ’uwa-

- ◆ Kifiliyan beettiyabatuwa suntsaa malaataa doonan tamaaratuu erowa kaallan kaallan oochi d’iishussaa.
- ◆ Kifiliya garsan beettiyabatuwa suntsaa malaataa doonan k’onc’issussaa dandayowa kawushsha ooshatuwa kaallan kaallan oochi paac’c’ussaa
- ◆ Tamaaratuu kifiliya garsan beettiyabatuwa go’ettiide malaataa doonan ooshaa ochussaa dandayowaa akeekussaa.
- ◆ Tamaaratuu barentu kifiliyan beettiyabatuwa seelliyan ooshettiya ooshatoo malaataa doonan zaaruwa imussaa dandayowa kaallan kaallan oochi paac’c’ussaa.

Zaarعوا

Doyissuwa itta

1. kushiya borsa
2. Mas’aafaa
3. irsaasiya
4. wuygiya
5. karetsa saleedaa

Dooyissuwa laa ”a

1. B
2. A
3. D
4. E
5. C’

Shempuwa Laa'a

C'iishshaa Dosay

Naagettiya Murutatuwa

- » Tamaaratuu ha timirtiyappe guyye barentu heeran beettiya dozatuwann k'ommwuwa suntsaa malaataa doonan k'onc'issusaan dan-dayiino; hewaadanka k'onc'issiya k'aalatuwa go'ettiide malaataa doonan haasaya meegatuwa med'uwanne go'etussaa dandayiino.

Ppaate k'oppobatuwa

Tamaaratuu ha timirtiyappe guyye

- ◆ Misiliya s'eelliide akeekeedda dumma dumma dozatuwanne c'iishshaa k'ommatuwa malaataa doonan k'onc'issua dandayiino.
- ◆ Dozatuwanne c'iishshaa k'ommatuwa go'ettiide oyddu k'aalatuwan med'etteedda haasaya meegatuwa nabbabi akeekuwa dandayiino.
- ◆ K'onc'issiya k'aalatuwan malaataa doonan med'etteedda haasaya meegatuwa nabbabi akeekussa dandayiino.

Giddobaa(*Observing & Signing*)

- ◆ Dozatuwanne c'iishshaa k'ommatuwa suntsaa malaataa doonan suure ogiyan go'etussaa

Leemisuwa

C'iishshaa, mitsaa, haytsaa, maataa, santsaa, kaarootiya, zo'o s'ap'uwa, salaas'aa, turaa, s'iggeredaa, adilliya, suufiya

- ◆ Dozatuwanne c'iishshaa k'ommatuwa nne k'onc'issiya k'aalatuwan kawushsha haasaya meegatuwa malaataa doonan med'ussa.

Leemisuwa

- » S'iggeredaa c'iishshaa taani dosay.
- » Maatay loytsi lo'ee.
- » Ubbaade santsaa muussay lo'ee.
- » Suufiya c'iishshay loytsi lo'ee.

Imetteedda wodii - 3

Timirtiya shiishshuwa

- ◆ Timirtiya kaaraa saleedaa bolla s'aafussaa.
- ◆ Tamaaratuu hawaappe kasenna eriya dumma dumma dozatuwanne c'iishshaa k'ommatuwa malaataa doonan k'onc'issanaadan oochussaa.
- ◆ Tamaaratuu dumma dumma dozatuwanne c'iishshatuwamalaataa doonan barentu astamaariyantu k'onc'issoode akeekanaadan kofissusa.
- ◆ Tamaaratuu dumma dumma c'iishshaa misilatuwa malaataa doonaanna dabboyiide bilet-saa eranaadan dooyissussaa.

Tamaaratuu laa" uwappe heezzu k'aalatuwa oykiya dozatuwanne dumma dumma c'iishshatuwa malaataa doonaanna dabboyiide haasaya meegaa med'd'anaadan leemisuwa bessiide dooyissussaa.

- ◆ Tamaaratuu k'onc'issiya k'aalatuwan haasaya meegatuwa malaataa doonan med'd'uwa dooyanaadan koyruwan leemisuwa bessiide dooyissussaa.

Timirtiya maaddiya miishshaa

- » Astamaariyantu heeraappe kawushshan beettiya dozatuwanne c'iishshaa k'ommatuwa kifiliya giddo ahussan
- » misiliya.
- » filaashe kardiya.
- » malaataa doonaa k'aalaa bilet-saa.

Kaalli be'uwa

- ◆ Tamaaratuu dumma dumma dozatuwanne c'iishshatuwa misiliya s'eelliide bilet-saa malaataa doonan erowaa ochiide d'iishussaa.
- ◆ Tamaaratuu oyddu malaataa doonaa k'aalatuwan med'etteedda haasaya meegatuwa bilet-saa nabbabi akeekeddawa kaallan kaallan ochi d'iishussaa.
- ◆ Tamaaratuu k'onc'issiya k'aalatuwan go'ettiide haasaya meegatuwa malaataa doonan med'ussa dandayowaa kaalli s'eelussaa.

Shempuwa heezza

Taw Ooshay De'ee

Naagettiya Murutatuwa

- » Tamaaratuu ha timirtiyappe guyye ooshaw haniya k'aalatuwa malaataa doonan shaakki eriino hewaadanka ha ooshaa k'aalatuwa kiliyan, sooninne heeran gallassan gallassan malaataa doonan go'ettiino.

Paate k'oppobatuwa

Tamaaratuu ha timirtiyappe guyye:

- ◆ Ooshaa k'aalatuwan malaataa doonan med'et-teedda haasaya meegatuwa nabbabi akeekiino.
- ◆ Ooshaa k'aalatuwa malaataa doonan go'ettiide ooshaa haasaya meegatuwa med'd'iino.
- ◆ Ooshan shiikeedda haasaya meegtoo malaataa doonan zaaruwa immiino.

Giddobaa:- Observing & Signing

- ◆ Ooshaa malaatatuwa malaataa doonan bessiyasan go'etussaa.

Leemisuwa

ooni, hak'an, awude, ayay, ayaw , wooti,
Ne suntsay oonee? Ne ayaa dosay?
Ne golii hak'anee? Hawe ayee?

- ◆ Malaataa doonan shiikeedda ooshatuwa loytsi akeekiide haniya zaaruwa immiino.

Leemisuwa:-

- » Hawe timirte golliya.
- » Ta suntsay ---geetettee.
- » Mas'aafaa nabbabuwa dosay.
- » Ta golii haakosaana.
- » Hawe malaataa doonaa mas'aafaa.

Imetta wodii - 3

Timirtiya shiishshuwa □

- ◆ Timirtiya kaara saleeda bolla s'aafussaa.

- ◆ Tamaaratuu hawaappe kasenna malaataa doonan eriya ooshatuwa barentu laggetsatoo bessanaadan udussaa.
- ◆ Astamaariyantu tamaarissanaw giigeedda ooshaa oochanaw go'ettiya ooshaa kommatuwa zaari zaari bessussaa.
- ◆ Astamaariyantu tamaarissanaw giigeedda ooshatuwa giddoppe amareeddawanta leemisuwadan go'ettiide malaataa doonan wooti ooshay ooshettinto tamaaratoo bessussaa.
- ◆ astamaariyantu shiishsheedda leemisuwa maaran tamaaratuu laggetsatuwanna ooshaa ochiiddenne zaariidde dooyana mala udussaa.
- ◆ Astamaariyantu amara ooshatuwa ochiide tamaaratuu zaaruwa immana mala udussan tamaareedda timirtiya mentsetsana mala udussaa.
- ◆ Mas'aafaa bolla dooyissatuwa tamaaratuu akeekan ootsanaada mentsetsussaanne giigisuwa udussaa.

Timirtiya maaddiya miishshaa:-

- » misiliya
- » filaashe kardiya
- » malaataa doonaa k'aalaa biletcaa

Kaalli be'uwa

- ◆ Tamaaratuu malaataa doonaa go'ettiide ooshaa ochiyawa d'iishussaa.
- ◆ Tamaaratuu malaataa doonan shiikeedda ooshatuwa akeekiide zaaruwa malaataa doonan immiyawapaac'ussaa/
- ◆ Dumma dumma ooshatuwa baaso udiide tamaaratuu malaataa doonan k'ofaa k'oncc'issiyawa akeekussaa.

Zaaruwa

Dooyissuwa laa "a

1. B	3. A
2. D	4.C'

Shempuwa ouydda

Kaassaa

Naagettiy Murutatuwa

- » Tamaaratuu ha timirtiyappe guyye koshshaa k'onic'issiya k'aalatuwa malaataa doonan shaakki eriino,hewaadanka ha k'aalatuwa loytsi akeekiide kifiliyan,soon-inne gallassa de'uwan malaataa doonan loytsi goettiino.

Paate k'oppobatuwa

Tamaaratuu ha timirtiyappe guyye

- ◆ Garsa koshshaa k'onic'issiya k'aalatuwa go'et-iide malaataa doonan med'etteedda haasaya meegatuwa nabbabi akeekuwa dandayiino.
- ◆ Bessiya ogiyan garsa koshshaa k'onic'issiya k'aalatuwago'ettiide malaataa doonan giigeedda haasaya meegatuwa med'd'iino.
- ◆ Gakettiya koshshaa k'onic'issiya k'aalatuwa malaataa doonan go'ettiide oochussaanee zaarus-saa danddayiino.

Giddobaa:- Observing & Signing

- ◆ Malatiya koshshaa k'onic'issiya k'aalatuwa malaataa doonan bessiya ogiyan goetussaa.

Leemisuwa:

nashechaa, miichaa, kayyuwa, yeekuwa..., koshhaa, mishshaa, kaassaa, gisuwa, wotsaa

Malatiya koshshaa k'onic'issiya k'aalatuwa malaataa doonan koshshiya ogiyan akeekiide ooshaw suure zaaruwa imussaa.

Leemisuwa:-

- » Nashechoode kaaeetto.
- » Koshayooode yeekeetto.
- » Daabursoode giseetto.
- » Iitoode kayotteetto.
- » Mas'aafaa nabbabussay nashechee.

Imetteedda wodii - 3

Timirtiya shiishshuwa

- ◆ Giigeedda timirtiya kaaraa saleedaa bolla s'aafussaa.
- ◆ Tamaaratuu hawaappe kasenna eriya kaassaa kommatuwa malaataa doonan k'onic'issana mala oochussaanee kifiliya tamaaratoo bessana mala mentsetsussaa.
- ◆ Koshshaa k'onic'issiya k'aalatuwa guussay ayento tamaaratoo malaataa doonan k'onic'issussaa. Malaataa doonan tamaaratoo bessussaa.
- ◆ Laa"uwappe oydduwa gidiya malaataa doonaa k'aalatuwa oykeedda haasaya meegatuwa amareeda leemisatuwa ootsi bessussaa nne hewaa maaran ootsana mala mentsetsussaa.
- ◆ Dumma dumma koshshaa k'onic'issiya k'aalatuwa go'ettiide malaataa doonan giigeedda haasaya meegatuwazaari zaari leemisuwa bessussan tamaaratuu dooyissussaa.
- ◆ Tamaariya mas'aafaa bolla shiik'eedda dooyis-satuwa tamaaratuu ootsana mala udussaanee giigissuwa udussaa.

Timirtiya maaddiya miishshatuwa

- » misiliya
- » filaashe karddiya
- » malaataa doonaa k'aalaa biletcaa

Kaalli be'uwa

- ◆ Tamaaratuu misiliyan be'eedda dumma dumma koshshaa k'onic'issiya k'aalatuwa
- ◆ Oyddu koshshaa k'onic'issiya k'aalatuwa oykeedda haasaya meegatuwa tamaaratunabbiide akekowa ochi d'iishussaa.
- ◆ Tamaaratuu dumma dumma koshshaa k'onic'issiya k'aalatuwa go'ettiide malaataa doonan med'ussaanee go'etussa dandayowaa paac'us-saa.

Shempuwa ichesha

Soo Garsa miishshatuwa

Naagettiya murutatuwa

- ◆ Tamaaratuu ha timirtiyappe guyye soo garsan goëttiya miishshatuwa bilettsanne go'aa malaataa doonan shaakki eriino. Hewaadanka de'ee,baawa,de'eeshshin,de'anawaa geetettiya k'aalatuwa malaataa doonan goëtussan haasaya meegaa med'ussa dandayiino. hewaadanka paydatuwa malaataa doonan goëtussaa akeekiide kifiliyaninne soon gallasaa de'uwan malaataa doonan goëtussaa dandayiino.

Paate k'oppobatuwa

Tamaaratuu ha timirtiyappe guyye:

- ◆ Soo giddon bettiya goëttiya miishshatuwabiletsanne go'aa malaataa doonan shaakki eriino.
- ◆ Soo giddon goëttiya miishshatuwabaaso udiide malaataa doonan haasaya meegatuwa med'ussaa dandayiino.
- ◆ De'ee,baawa de'eeshshin,de'anawa geetettiya k'aalatuwa malaataa doonan akeekiide suure ogiyan haasaya meegaa med'd'iino.

Giddobaa:- Observing & Signing

- ◆ Soo giddon goëttiya miishshatuwa malaataa doonan suure goëtussaa.

Leemisuwa:-

soofaa, televizyiniya,.. oydiya , algaa , s'arp'eezaa, mas'aafaa, pootuwa, bunaa sinya, shukkaa mook'iya, jabinaa

- ◆ Malaataa doonan shiik'eedda soo giddo miishshatuwa suure ogiyan akeekiide suure zaarua imussaa.

Leemisuwa:-

- » Algay de'ee.
- » Televizyinii baawa.
- » Zarp'eezay de'eeshin.
- » Mas'aafaa maariyasay sintsaw de'anawaa.

Imetto wodii: 3

Timirtiya shiishshuwa:-

- ◆ Tamaaratuu soo giddon goëttiya miishshatuwa malaataa doonan k'orc'issiyawa amara ooshatuwa oochussan shiishshana mala udussaa.
- ◆ Soo giddo miishshatuwa bessiya misiliya malaataa doonaanna dabboyiide tamaaratuu goëttana mala dooyissussaa.
- ◆ Laa"uwappe oydduwa gakkiya malaataa doonaa k'aalatuwa oykkiya haasaya meegatuwa nababiide bilettsanne go'aa tamaaratoo zaari zaari bessussan shiik'eedda ooshatuwa hawaadan akeekanaada udussaa.
- ◆ Laa"uwappe oydduwa gakkiya malaataa doonaa k'aalatuwa oykkeedda haasaya meegatuwa leemisuwa bessiide tamaaratukka ootsana mala udussaa.

Timirtiya maaddiya miishshatuwa

- » Soo giddon goëttiya miishshatuwa
- » misiliya
- » filaashe kardiya
- » malaataa doonaa k'alala bilettsaa

Kaalli be'uwa

- ◆ Tamaaratuu misiliyan be'eeddawa soo giddon goëttiya miishshatuwa bilettsaa malaataa erowaa ochi d'iishussaa.
- ◆ Tamaaratuu oyddu malaataa doonaa k'aalatuwa oykkeedda haasaya meegatuwa be'I erowaa kaallan ochi d'iishussaa.
- ◆ Tamaaratuu soo giddo goëttiya miishshatuwan malaataa doonan haasyoayaa meegaa med'ussa erowaa d'iishussaa.
- ◆ De'ee,baawa,de'shin,sintsaw de'anawa,giya k'aalatuwa malaataa doonan akeekiide haasaya meegaa med'ussaa dandayowa d'iishussaa.

Zaarعوا*Dooyissuwa itta*

1. A
2. B

3. C'

4. E

5. D

Shempuwa usuppuna

Timirtiya Gallassaa

Naaagettiya murutatuwa

- » Tamaaratuu ha timirtiyappe guyye gallasatuwa suntsaanee gallassan gallassan polettiya oosatuwa malaataa doonan k'onic'ssuwa dandayiino. Hewaadanka oosuwa k'onic'issiya icheshu k'aalaanna de'iya haasaya meegatuwa malaataa doonan med'uusanne goettussaa dandayiino.

Paate k'oppobatuwa

Tamaaratuu ha timirtiyappe guyye:

- ◆ Misiliyan be'I akeekeedda gallassatuwa suntsaa malaataa doonan k'onic'issuwa dandayiino.
- ◆ Gallassatuwa suntsaanee gallassan gallassan polettiya oosatuwa baaso ubide malaataa doonan oyddu k'aalatuu de'iya haasaya meegaa bilettsaa akeekiino.
- ◆ Oosuwa poluwa bessiya k'aalatuwan malaataa doonan haasaya meegatuwa nabbabiidenne be'iide akekuwa dandayiino.

Giddobaa:- *Observing & Signing*

- ◆ Malaataa doonan saamintaa gallassatuwa suntsaa suure goetussaa.

Leemisuwa:-

Saynna, Maak'a, Orooba, Hamuusa, Arba, K'eeraa, Wogga

- ◆ Saamintaa gallassatuwa baaso ubide oosuwa poluwa bessiya k'aalatuwan haasaya meegaa malaataa doonan med'ussanne goettussaa dandayiino.

Leemisuwa:-

- » Saynno timirtiya gallassaa.
- » Maakoode isportiya ootsay.
- » K'eeray shempo gallassaa.
- » Woggaade dabbuwa oochana.

Imetto wodii - 3

Timirtiya shiishshuwa

- ◆ Timirtii doomettanaappe kasiyan kaaraa saleedaa bolla s'aafiide k'onic'issussaa.
- ◆ Tamaaratuu ha kaaraabaa kasenna erinto amareeda ooshatuwa oochussa.
- ◆ Tamaariya mas'aafan de'iya saamintaa gallassatuwa malaataa doonan zaari zaari k'onic'issussaa.
- ◆ Leemisuwa maaran tamaaratuu saamintaa gallassatuwa malaataa doonan tamaaratuu waatsan waatsan dooyana mala udussaa.
- ◆ Tamaaratuu laa"uwappe oyddu gidiya malaataa doonaa k'aalatuwan haasaya meegaa med'uusanne goetussa dooyissussaa.
- ◆ Tamaaratuu saamintaa gallassatuwa maaran malaataa doonaa k'aalatuwan oosuwa poluwa haasaya meegatuwa med'ussanne goettussaa dooyissussaa.

Timirtiya Maado Miishshaa□

- ◆ misiliya
- ◆ Filaashe kardiya
- ◆ malaataa doonaa k'aalaa biletcaa

Kaalli be'uwa

- ◆ Tamaaratuu saamintaa gallassatuwa suntsaa malaataa doonan suure s'eesiwaya och d;i-
ishussaa.

- ◆ Tamaaratuu gallassa oosuwa poluwa maaran oyddu malaataa doonaa k'aalatuwan haasaya meegaa nabbabi akekowa d'iishussaa.
- ◆ Tamaaratuu malaataa doonaa k'aalatuwan haasaya meegaa med'ussaa dandayowaa d'iishus-
saa.

Shempuwa Laappuna

Ta Zoo Dawutaratuwa

Naagettiya Murutatuwa

- » Tamaaratuu ha timirtiyappe guyye k'alamatuwanne paydatuwa malaataa doonan goëttiide tobbetussaanne k'ofaa k'önç'issusaa dandayiino.K'ommuwanne c'oratetsaa bessiya icheshu malaataa doonaa k'aalatuwan haasaya meegatuwa med'iide kifiliyaninne soon gallasan gallasan suure goëtussaa dandayiino.

Paate k'oppobatuwa

Tamaaratuu ha timirtiyappe guyye:

- ◆ K'alamatuwanne paydatuwa baaso udiide malaataa doonan med'etteedda haasaya meegatuwa nabbabi akekuwa dandayiino.
- ◆ K'alamatuwanne paydatuwa baaso udiide malaataa doonan haasaya meegaa med'd'iino.
- ◆ C'oratetsaanne k'ommwuwa bessiya malaataa doonaa k'aalatuwan ooshaa oochiinonne zaariino.

Giddobaa:-

Observing & Signing

- » K'alamatuwanne paydatuwa malaataa doonan suure goëtussaa.

Leemisuwa:-

Zo'uwa , karetsa, c'ililuwa, adilliya..., bootsa, itta, laa''a, heeza
ichesha h.h.m. malaataa doonan shiik'eeda k'alamaatuwanne paydatuwa suure akeekiide zaaruwa imussaa.

Leemisuwa:-

- » New appu zo'o dawutaratuu de'iinoo ?
- » Taw laa''u zo'o dawutaratuu de'iino.
- » Ne ay mala borsaa dosay ?
- » Ta karetsa borsaa dosay.

Imetto wodii - 3

Timirtiya shiishshuwa

- ◆ gallaassaa timirtiya kaaraa saleeda bolla s'aafiide k'önç'issuwa imussaa.
- ◆ Dumma dumma k'alamatuwa tamaaratuu bessiide malaataa doonan kasenna erinto d'iishussaa.
- ◆ Tamaaratuu kasenna de'iya malaataa doonaa eraa maaran gallasa timirtiya giigissuu ko-shshoope giigissussaa.,
- ◆ K'alamatuwa,paydatuwanne k'aalatuwa bessiya misilatuwa malaataa doonaanna dabboiide goëttanaada leemisuwa bessussaanne hawaa maaran ootsussaa dooyissussaa.
- ◆ Tamaaratuu laa''uwappe oyddu gidiya c'oratetsaanne k'ommwuwa bessiya malaataa doonaa k'aalatuwan haasaya meegatuwa nabbabi akeekanaadadooyissussaa.
- ◆ Laa''uppe heezzuwa gakkiya c'oratetsaanne k'ommwuwa bessiya malaataa doonaa k'aalatuwan haasaya meegatuwa med'd'anaadan dooyissussaanne mas'aafan de'iya dooyissuwa ootsanaadan udussaa.

Timirtiya Maaddiya Miishshaa

- » misiliyaa
- » filaashe kardiya
- » malaataa doonaa k'aalaa bletsaa

Kaalli be'uwa

- ◆ Tamaaratuu misiliyan be'eedda dumma dumma c'oratetsaanne k'ommwuwa bessiya malaataa doonaa k'aalatuwa bletsaa oochussaa.
- ◆ Tamaaratuu laa''uwappe oydduwa gakkiya c'oratetsaanne k'ommwuwa bessiya malaataa doonaa k'aalatuwan haasaya meegaa nabbabi akeekowa d'iishussaa.

- ◆ Tamaaratuu laa"uwappe oydduwa gakkiya c'oratetsaanee kommuwa bessiya malaataa doonaa k'aalatuwan haasaya meegaa med'd'iya-wa paac'c'ussaa.

Zaarعوا

Dooyissuwa itta

1. D	3. E	5. C'
2. A	4. B	

Shemppuwa hospuna

Ta Dosiya Yewatuwa

Naagettiya Murutatuwa

- » Tamaaratuu ha timirtiya wursetsan dosiyanne is's'iya barentu heeran beettiya yewatuwa malaataa doonan tobbettiino. Malaataa doonan haasaya meegatuwa, ooshatuwanne zaaratuwa med'd'iino. Hewaadanka malaataa doonan ee/gidenna, dosay/dosikke giya haasaya meegatuwa med'd'iide goetti-ino.

Paate k'oppobatuwa

Tamaaratuu ha timirtiyappe:

- » Misiliyan be'iide akeekeedda dumma dumma dosiyanne is's'iyabatuwa suntsaa malaataa doonan s'eesiino.
- » Oydu malaataa doonaa k'aalatuwa oyk-keedda kawushsha k'aalatuwan haasaya meegaa nabbabi akeekiino.
- » Ee/gidenna, dosay/is's'ay giya k'aalatuwa malaataa doonan goettiide shiik'eedda ooshato zaaruwa imussaa dandayiino.

Giddobaa:-

Observing & Signing

- ◆ Dosiyanne is's'iya yewatuwa suntsaa malaataa doonan suure goettussaa.

Leemisuwa:-

C'iishshaa, daabboo, buruttukaaniya, santsaa, kaarootiya, zo'o s'ap'uwa, salaas'aa, muuziya, s'iggeredaa, adilliya, suufiya

- ◆ Ooshatuwanne zaaratuwa oykkeedda kawushsha haasaya meegatuwa malaataa doonan suure med'd'ussanne goettussaa.

Leemisuwa:-

- » Ciishshaa ta dosay.
- » Ta daabbuwa shaayyianna muussaa dosay.
- » Gediya koosiya kaassaa dosay.
- » Timirte keetsa saatiya poo'issuwa dosikke.

Imetteedda wodii - 3

Timirtiya shiishshuwa

- ◆ Gallassaa timirtiya kaaraa saleedaa bolla s'aafussaanee k'antsa k'onic'issuwa imussaa.
- ◆ Dosiyanne is's'iya yewatuwa misilatuwan zempissiide malaataa doonaanna dabboyiide goettana mala dooyissussaa.
- ◆ Laa"uwappe oyduwa gakkiya malaataa doonaa k'aalatuwan haasaya meegatuwa nabbabi akekuwa dooyissussaa.
- ◆ Ee/gidenna, dosay/is's'ay giya malaataa doonaa k'aalatuwan shiik'iya ooshato zaaruwa imma-naadan dooyissussaa.

Timirtiya Maaddiya Miishshatuwa

- » misiliya
- » filaashe kardiya
- » malaataa doonaa k'aalaa biletcaa

Kaalli be'uwa

- ◆ Tamaaratuu misiliyan be'I akeekeedda dosiyanne is'siyabatuwa suntsaa malaataa doonan erowaa oochi d'iishussaa.
- ◆ Tamaaratuu oyddu malaataa k'aalatuwa oykkeedda oochiya haasaya meegatuwa nabbabia-keekeeddawa oochi d'iishussaa.

- ◆ Tamaaratuu ee/gidenna,dosay/is'say giya k'aalatuwa malaataa doonan suure goëttussan shiik'iya ooshatoo zaaruwa imussaa danday-owaa d'iishussaa.

Shempuwa udduppuna

Suuk'yan ayay De'ii?

Naagettiya Murutatuwa

» Tamaaratuu ha timirtiya wursetsan suuk'yan zalettiya yewatuwa suntsaa malaataa doonan eriino, hewaadanka laa"u malaataa doonaa kaalatuwan haasaya meegaa suure med'diinonne goettiino.

Paate koppobatuwa

Tamaaratuu ha timirtiyappe guyye

- ◆ Suuk'yan zalettiya miishshatuwa suntsaa malaataa doonan k'onicissussaa dandayiino.
- ◆ Suuk'yan zalettiyabatuwan medetteedda laa"u malaataa doonaa kaalatuwa oykkeeda kawushhanne biletay de'iya haasaya meegatuwa nabbabi akeekuwa dandayiino.
- ◆ Suuk'yan zalettiyabatuwan laa"u malaataa doonaa kaalatuwa kawushhanne biletay de'iya haasaya meegatuwa medussaanne goettussaa dandayiino.

Giddobaa:-

Observing & Signing

- ◆ Suuk'yan zalettiyanne shamettiya miishshatuwa suntsaa malaataa doonan suure goettussaa.

Leemisuwa:-

Mas'iniya, sukkaariya, karimeellaa, mastikaa, dawutariya, daabbuwa, sandaliya.

- ◆ suuk'yan zalettiyabatuwa maaran kawushsha haasaya meegatuwa malaataa doonan suure med'dussaanne goettussaa.

Leemisuwa:-

- » Sukkaari de'ii?
- » Dawutaray aappunee?
- » Irsaasii baawee?
- » Irsaasii de'ii? Gatii aappunee?

Imetteedda wodii - 3

Timirtiya shiishshuwa

- ◆ Gallassaa timirtiya saleedaa bolla s'aafide kantsa k'onicissuwa imussaa
- ◆ Suuk'yan giddon ayay de'ii giya kaaran astamariyantu kaseti giigiide suure ogiyan timirtiya imussaa.
- ◆ Dumma dumma ooshatuwa oochussan tamaratuwa kase era d'iishussaanne gallassa timirtii giigissuwa koyyooppe giigissussaa.
- ◆ Suuk'yan zalettiyabatuwa misilatuwa bessussan biletay malaataa doonan dooyissusa.
- ◆ Suuk'yan zalettiyabatuwa kochiya laa"uwappe oydduwa gakkiya malaataa doonaa kaalatuwan haasaya meegatuwa misiliyan zempiide nabbanaba mala udussaa.
- ◆ Suuk'yan zalettiyabatuwa kochiya laa"uwappe oydduwa gakkiya malaataa doonaa kaalatuwan haasaya meegatuwa misiliyan zempiide med'd'anaadanne goettanaada dooyissuwa.

Timirtiya Maaddiya Miishshaa

- » misiliya
- » filaashe kardya
- » malaataa doonaa kaalaa biletay

Kaalli be'uwa

- ◆ Tamaaratuu ayfiyan be'iide akeekeedda suuk'yan zalettiyabatuwa suntsaa malaataa doonan k'onicissussaa dandayeeddawa d'iishussaa.
- ◆ Tamaaratuu suuk'yan zalettiyabatuwan laa"uwappe oyddumalaataa doonaa kaalatuwa oykkiya haasaya meegatuwa nabbabi akeekuwa dandayowa oochi d'iishussaa.
- ◆ Tamaaratuu suuk'yan zalettiyabatuwan laa"uwappe oyddumalaataa doonaa kaalatuwa oykkiya haasaya meegatuwa med'dussaanne goettussaa dandayowa d'iishussaa.

Shempuwa tamma

Mayuwa

Naagettiya Murutaa

» Tamaaratuu ha timirtiyappe guyye mayatuwa suntsaa malaataa doonan shaakki eriino. Hewaadanka mayatuwa suntsaa maaran heezzu malaataa doonaa k'aalatuwan haasaya meegatuwa med'd'ussaanne kifiliyanne soo heeran barentu gallassaa de'uwan maaran go'ettiino.

Paate k'oppobatuwa

Tamaaratuu ha timirtiyappe guyye:

- ◆ Mayatuwa suntsaa malaataa doonan k'onc'issaa dandayiino.
- ◆ Mayatuwa suntsan malaataa doonan s'aafet-teedda haasaya meegatuwa nabbabi akeekuwa dandayiino.
- ◆ Mayatuwa suntsan malaataa doonan s'aafet-teedda haasaya meegatuw med'd'ussaanne go'ettussaa dandayiino. Oochussaanne zaarussaa dandayiino.

Giddobaa:-

Observing & Signing

- ◆ Mayatuwa suntsaa malaataa doonan suure ogiyan go'ettiino.

Leemisuwa:-

suriya, shaamic'iya, k'amishiya, shuraabya... gaabiya, las'anaa

Malaataa doonan shiik'eenda mayatuwa suure akeekiide zaaruwa immiino.

Leemisuwa:-

- » Taw karetsa surii de'ee.
- » Shaamic'iya dosay?
- » Ee shaamic'iya ta dosay.

Imetteedda wodii - 3

Timirtiya shiishshuwa

- ◆ Timirtiya kaaraa saleedaa bolla s'aafussaanne k'onc'issussaa.

- ◆ Mayuwa giya s'apo k'ofay tamaaratoo ooratsa gidana dandayiya diraw kawushsha ogiyan shiishshussaa.
- ◆ Gallassaa timirtiyan malaataa doonaa yuushshuwan tamaaratoo de'iya kase eraa be'anaw amareeda ooshatuwa oochussaa.
- ◆ Tamaaratua malaataa doonan akeekaa detsaa baaso udiide gallassa timirtiya giigissuu ko-shshooppe giigissussaa.
- ◆ Dumma dumma mayatuwa misilatuwa filaashe kardatuwa malaataa doonaanna gatsi go'etta-naadan dooyissussaa.
- ◆ Laa"uwappe oydduwa gakkiya malaataa doonaa k'aalatuwan mayuwabaa k'onc'issanaadan dooyissussaa.
- ◆ Dumma dumma mayatuwa suntsaa suure ogiyan malaataa doonan giigeedda haasaya meegatuwazaari zaari bessussan med'd'ussaanne go'ettussaa dooyissuwa.

Timirtiya Maado Miishshaa

- » misiliya
- » filaashe kardiya
- » malaataa doonaa k'aalaa biletssaa

Kaalli be'uwa

- ◆ Tamaaratuu misiliyan be'eedda mayatuwa biletssaa suure malaataa doonan erowaa d'iishussaa.
- ◆ Tamaaratuu mayatuwa suntsaa suure eriide oyddu malaataa doonaa k'aalatuwan kawushshanne biletssay de'iya haasaya meegatuwa nabbabi akeekowa kaallan kaallan oochi d'iishussaa.
- ◆ Tamaaratuu mayatuwa suntsaa suure eriide oyddu malaataa doonaa k'aalatuwan kawushshanne biletssay de'iya haasaya meegatuwa med'd'ussaanne go'ettussaa dandayowaa dpaac'ussaa.

Shempuwa tammante itta

Gatsiyabatuwa K'ommwuwa

Naagettiya murutatuwa

- » Tamaaratuu ha timirtiyappe guyye gatsiyabatuwa k'ommatuwa kochiya gallasan gallasan goëttiya gatsiyabatuwa k'ommwuwa kochiya malaataa doonaa k'aalatuwan goëttiino. Hewaadanka gatsiyabatuwa baaso udiide oyddu malaataa doonaa k'aalatuwan suure ogiyan haasaya meegaa med'd'uwanne goëttussaa dandayiino.

Paate k'oppobatuwa

Tamaaratuu ha timirtiyappe guyye:

- ◆ Misiliyan be'I akeekeedda gatsiyabatuwa k'ommwuwa malaataa doonan k'onicissiino.
- ◆ Gatsiyabatuwan baasetteedda oyddu malaataa doonaa k'aalatuwan kawushshanne biletay de'iya haasaya meegatuwa nabbabi dandayiino.
- ◆ Gatsiyabatuwan baasetteedda oyddu malaataa doonaa k'aalatuwan kawushshanne biletay de'iya haasaya meegatuwa med'd'ussaa dandayiino.

Giddobaa:-

Observing & Signing

- ◆ Gatsiyabatuwa k'ommwuwa suntsaa malaataa doonan suure ogiyan goëttussaa.

Leemisuwa :-

paraa, maakinaa, ajjiriya, baaburiya

- ◆ Gatsiyabatuwan baasettiide kawushsha haasaya meegatuwa malaataa doonan suure ogiyan med'd'ussaanne goëttussaa.

Leemisuwa:-

- » Timirte keetsa gediyan baana.
- » Maakinay asay togganaw maaddee.
- » Paray gas'ariyan togganaw go'ee.
- » Bishkilitiya laagaa ta dosay.

Imetteedda wodii - 3

Timirtiya shiishshuwa

- ◆ Gallassaa timirtiya kaaraa saleedaa bolla s'aafussanne k'antsa k'onicissuwa imussaa.
- ◆ Gatsiyabatuwa k'ommwuwa tamaaratoo k'onicissussaa.
- ◆ Biitta bolla,haatsaa bolla nne c'arkuwa bolla gatsiyabatuwa ayetetsaa tamaaratoo k'antsan k'onicissussaa.
- ◆ Ha kaaraa yuushshuwan tamaaratoo de'iya kase eraa be'anaw dumma dumma ooshatuwa ochussaa.
- ◆ Tamaaratua zaaruwa baaso udiide gallassaa timirtiya bolla giigisawa udanaw koshshooppe giigissussaa.
- ◆ Gatsiyabatuwa k'ommwuwa oykkeedda misiluwanne filaashe kardatuwa malaataa doonaanna gatsiide biletssaa dooyissussaa.
- ◆ Laa"uwappe oydduwa gakkiya malaataa doonaa k'aalatuwa oykkeedda haasaya meegatuwa nabbabi akekanaadan dooyissussaa.
- ◆ Gatsiyabatuwa k'ommwanne suntsaa maaran malaataa doonaa k'aalatuwa oykkeedda haasaya maagatuwa med'd'ussaanne goëttussaa dooyissussaa.

Timirtiya maaddiya miishshatuwa

- » misiliya
- » filaashe kardiya
- » posti kardiya, gallassaa payduwa
- » posteriya
- » malaataa doonaa k'aalaa biletssaa

Kaalli be'uwa

- ◆ Tamaaratuu misiliyan be'eedda gatsiyabatuwa k'ommwuwa malaataa doonan suure erowaa ochi d'iishussaa.

- ◆ Tamaaratuu gatsiyabatuwan oyddu malaataa doonaa k'aalatuwa oykkeeda kawushshanne biletssay de'iya haasaya meegatuwa nabbabi akeekowa oochi d'iishussaa.

- ◆ Tamaaratuu gatsiyabatuwan oyddu malaataa doonaa k'aalatuwa oykkeeda kawushshanne biletssay de'iya haasaya meegatuwa med'd'ussaa dandayowa oochi d'iishussaa.

Shempuwa Tammanne Laa”a

Wogga Bootsaa Para

Naagettiya murutatuwa

- » Tamaaratuu ha timirtiyappe guyye yawatuwa k'alamiya,k'otsaanee keenaa baaso udiide malaataa doonan k'onc'issuwanne go'ettussa dandayiino.Hewaadanka c'oratetsaanee k'ommuwa kochiya icheshu malaataa doonaa k'aalatuwan haasaya meegaa med'd'ussanne kifiliyaninne soon barentu gallassaa de'uwa malaataa doonan wogan go'ettiino.

Paate k'oppobatuwa

Tamaaratuu ha timirtiyappe guyye:

- ◆ Yewatuwa k'alamiya,k'otsaanee keenaa baaso udiide bessiya ogiyan malaataa doonan med'd'etteedda haasaya meegatuwa nabbabi akeekaa dandayiino.
- ◆ k'alamatuwa,paydatuwanne kommuwa k'onc'issuwa gideedda malaataa doonan k'ofaa k'onc'issuwa dandayiino.
- ◆ C'oratetsaa,keenaanne kommuwa k'onc'issiya malaataa doonaa k'aalatuwan haasaya meegatuwa bessiya ogiyan med'd'ussaa dooyiino.

Giddobaa:-

Observing & Signing

- ◆ K'alamatuwanne paydatuwa malaataa doonan bessiya ogiyan go'ettussaa.

Leemisuwa:-

Zo'uwa, karetsa, c'ililiwa, adilliya, bootsa, itta, laa”a, heezza, ichesha h.h.m
Malaataa doonan shiik'eedda k'alamatuwanne paydatuwa suure akeekiide suure zaaruwa immiino.

Leemisuwa:-

- » Wogga paraa
- » Wogga bootsa paraa
- » Laa”u wogga paratuwa
- » Aappu dawutaratuu ne de'iinoo?
- » Taw laa”u zo'o dawutaratuu de'iino.
- » Ne ay mala paraa dosay?
- » Ta bootsa paraa dosay

Imetteedda wodii - 3

Timirtiya shiishshuwa

- ◆ Gallassaa timirtiya kaaraa saleedaa bolla s'aafide k'antsa k'onc'issuwa tamaarato imusa.
- ◆ Yewatuwa k'alamiya,k'otsaanee keenaa bessiya misiliya woy filaashe kardiya malaataa doonaanna gatsi biletssaa dooyissussaa.
- ◆ Laa”uwappe oydduwa gakkiya malaataa doonaa k'aalatuwan med'etteedda haasaya meegatuwa nabbabi akeekuwa dooyissussaa

- ◆ Laa”uwappe oydduwa gakkiya malaataa doonaa k’aalatuwan med’etteedda haasaya meegatuwa med’d’ussaanne go”ettussaa dooyssussaa.

Timirtiya maado miishshaa

- » misilya
- » filaashe kardiya
- » postikardiya
- » gallassaa payduwa
- » posteriya
- » malaataa doonaa k’alaa biletcaa

Kaalli be’uwa

- ◆ Tamaaratuu dumma dumma yewatuwa k’alam- iyan k’otsaaninne keenan malaataa doonan suure erowaa ochi d’iishite.
- ◆ Tamaaratuu k’alamatuwa paydatuwanne k’om- muwa k’onc’issuwa malaataa k’aalatuwa suure akekowa ochi d’iishussa.
- ◆ tamaaratuu dumma dumma yewatuwa k’alam- iyan,k’otsaaninne keenan suure malaataa doonan biletay de’iya haasaya meegatuwa med’d’ussaa dandayowaa kaallan kaallan ochi d’iishite.

Shempuwa tammanne heezza

Baalaa

Naagettiya Murutatuwa

» Tamaaratuu ha timirtiyappe guyye baalatuwanne Aanna gakettiya allaalliya akeekanawunne tobbettanaw maaddiya malaataa doonaa k'aalatuwa eriino. Hewaadanka ha baalatuwabaa malaataa doonan loytsi d'iishiide kifiliya giddon,sooninne heeran gallassaa de'uwan malaataa doonaa suure goëttiino. Gujanka heezzuwapple icheshu malaataa doonaa k'aalatuwan haasaya meegatuwa maaran giigissuwanne goëtus-saa dandayiino.

Paate koppobatuwa

Tamaaratuu ha timirtiyappe guyye:

- ◆ Baalatuwabaa suure ogiyan malaataa doonan goëttiide med'd'etteedda haasaya meegatuwa nabbabi akekuwa dandayiino.
- ◆ Baalatuwa baaso udiide malaataa doonan gii-geedda oochiya haasaya meegatuwa nabbibiide bessiya zaaruwa malaataa doonan zaaruwa dandayiino.
- ◆ Baalatuwabaa baaso udiide malaataa doonan oochiya haasaya meegatuwa med'd'iino.

Giddobaa:-

Observing & Signing

- ◆ Baalatuwabaa kochiya malaataa doonaa k'aalatuwa suure ogiyan akeekussaa.
- ◆ Baalatuwabaa kochiya malaataa doonaa k'aalatuwan haasaya meegaa med'd'ussaa.

Imetteedda wodii - 3

Timirtiya shiishshuwa

- ◆ Timirtiya kaaraa saleeda bolla s'aafussaanee k'antsa k'onic'issuwa udussaa.

- ◆ Astamaariyantu kaalliya nibaabiya tamaaratoo nabbabiide top'p'yan bonchettiya baalatuu oona oonento malaataa doonan suure k'onic'site.

Nibaabiya

Nu gade Top'p'atta koyro asay beetteedda gadtatto. Baressa gideedda gallassaa payduu de'ee. Asaa na'ay de'anaw loytsa miikkaw. Top'p'atto dummayiya c'orabatuu de'iino. Beni kare gadatun shamettabuukku. Hosputammanne icheshuwapple bolla zare zeretsaynne dumma dumma ammanatuu siik'uwan,ittippetetsaninne bonchettiide de'iya gadatto gidussay dummatiya eeshshaa gidi eretee. Ha daroppe pula gideedda gadattin laytsan laytsan undenna baalatuu bonchettiino.

- ◆ Baalaa ayatetsaa malaataa doonan tamaaratoo k'onic'issussaa.
- ◆ Tamaaratuu baalaabaa hawaappe kasenna eriyawaa malaataadoonan k'onic'issana mal ment-setussaa.
- ◆ Tamaaratuu immeedda zaaruwa maaran timirtiya giddobaa bolla laamiya udussay ko-shshooppe laammussaa.
- ◆ Baalaabaa kochiya misilatuwa,filaashe kardtuwanne postikardatuwa hewaadanka gallassaa paydatuwa tamaaratoo bessiide malaataa doonanna gatsi biletssaa akeekana mala udussaa.
- ◆ Baalatuwabaa kochiya laa"uwapple oydduwa gakkiya malaataa doonaa k'aalatuwan med'etteedda haasaya meegatuwa tamaaratuu akeekana mala zaari zaari bessiide dooyissussaa.
- ◆ Dumma dumma k'aalatuwabaa k'onic'issiya maalaataa doonaa k'aalatuwan tamaaratuu haasaya meegatuwa med'd'uwa nne goëttussaa dandayana mala tamaariya mas'aafan de'iya dooyissuwa ootsana mala udussaa.

Timirtiya Maaddiya miishshaa

Dumma dumma baalatuwa kochiya

- » misilatuwa
- » filaashe kardatuwa
- » postikardatuwa
- » gallassaa payduwa
- » posteriya
- » malaataa doonaa k'aalaa biletssaa

Kaalli be'uwa

- ◆ Tamaaratuuwa misiliyan, posteriyan, gallassa payduwaninne postikardiyan bee'eedda dumma dumma baalatuwanne biletssaa suure ogiyan malaataa doonan go'etussaa dandayowa ochi d'iishite.

- ◆ Baalaabaa baaso udiide tamaaratuu malaataa doonan oochiya haasaya meegatuwa nababi akeekowa nne med'd'I dandayowa ochi d'iishussaa.
- ◆ Tamaaratuu baalaanna oykettiya yewatuwa baaso udiide malaataa doonan oochiya haasaya meegatuwa koolussaanne zaaruwa imussaa dandayowa d'iishussaa.
- ◆ Tamaaratuu baalaanne baalaanna gakettiyabaa baaso udiide oyddu malaataa k'aalatuwa oykkeeda kawushshanne biletssay de'iya haasaya meegatuwa medd'iyawanne go'etiyawa paacc'ussaa.